

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Маргарита Иванова Касърова - Трайкова, дф

Член на научно жури, назначено със Заповед № Р – 2226 /30.04.2025 г. на Ректора на МУ- Пловдив в изпълнение на чл. 4(2) и чл. 25 от ЗРАСБ и чл. 2, ал. 57(2) от Правилника за прилагане на ЗРАСБ във връзка с процедура за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.3. : Фармация по научната специалност „Фармакоикономика и фармацевтична регулация“ за нуждите на Катедра „Организация и икономика на фармацията“ за преподаване на български и английски език , Фармацевтичен факултет – МУ- Пловдив по обявен конкурс в ДВ, бр. 15 от 21.02.2025 г. по предложение на ФС на Фармацевтичен факултет протокол № 4 от 23.04.2025 за провеждане на конкурс за заемане на АД „ДОЦЕНТ“ с един кандидат – гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф.

Представените документи във връзка с конкурса са пълни и са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав, Правилника за академичното развитие в Медицински университет – Пловдив и дават възможност за пълна и обективна оценка на кандидата, участващ в конкурса.

Единствен кандидат по конкурса е гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф.

Анализ на кариерния профил на кандидата

Гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова се дипломира като магистър-фармацевт във Фармацевтичен факултет, МУ- Пловдив през 2015 г. Работи за кратко в аптека от открит тип в гр. Пловдив. След спечелен конкурс Радиана Стайнова е назначена за асистент в катедра „Фармацевтични науки“ при Фармацевтичен факултет на МУ - Пловдив, където води практически упражнения по дисциплините „Социална фармация и фармацевтично законодателство“, „Фармакоикономика“ и „Фармацевтични грижи“. От 2020 г. до сега е главен асистент. Радиана Стайнова е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка през 2018 г. в катедра „Фармацевтични науки“ на Фармацевтичен факултет, МУ- Пловдив и след успешна защита през 2019 г. придобива ОНС „Доктор“ по докторска програма „Фармакоикономика и фармацевтична регулация“ с тема на дисертационния труд „Медико - социални аспекти и роля на фармацевта в мениджмънта на гестационния захарен диабет“. През 2019 г. придобива специалност по „Организация и икономика на дистрибуторската и аптечната практика“, а понастоящем е специализант във Фармацевтичен факултет - София по специалността „Организация и икономика на фармацевтичното производство“ - (Наредба № 1 от 22.01.2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването). От 2020 г. е и магистър по „Обществено здраве и здравен мениджмънт“.

Реализирала е няколко образователни мобилности с цел обучение по Програма Erasmus+ съответно: през 2017 г. в Comenius University in Bratislava, Faculty of Pharmacy, Словакия; през 2019 г. в University of the Basque Country, Faculty of Pharmacy, Vitoria-Gasteiz, Испания; през 2023 в University of Szeged, Szeged – Унгария.

Гл. ас. Радиана Стайнова е провела редица курсове за повишаване на квалификацията у нас и в чужбина. Владее английски и испански език.

Описание на представените материали по конкурса

Кандидатката гл. ас. Радиана Стайнова, дф е представила всички документи, изисквани от ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет – Пловдив: автобиография, заверени дипломи за образование и за специалност по СДО, диплома за ОНС „доктор“, удостоверение за стаж по специалността, официална справка за учебната натовареност, списък на научните трудове и пълните текстове на публикациите, справка за цитиранията, резюмета на научните трудове на български и английски език, авторски монографичен труд и рецензиите към него, глава от колективен монографичен труд с международен авторски колектив, авторска справка за оригиналните научни приноси, списък на участията в национални и международни научни форуми, справка - самооценка по образец, списък на проектите, в които е участвала, справка за учебната дейност и други документи.

Оценка на научните трудове на кандидата за цялостното академично развитие

Гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф участва в конкурса с общо 24 публикации в специализирани научни издания индексирани в Scopus и Web of Science с общ IF = 34.9 и общ брой точки 459,1; в неререферирани издания с научно рецензиране – 17 публикации. В 8 от публикациите тя е първи автор, в 24 - втори, а в останалите пореден автор. Според индексацията на Clarivate, 4 от публикациите са индексирани в Q₁, съответно 4 са - с Q₂, 2 – са с Q₃ и 14 – са с Q₄. Представен е един авторски монографичен труд и една глава от колективна монография на международен авторски колектив. Приложени са доказателства за 116 цитирания съответно: 77 в научни издания реферирани и индексирани в Scopus и /или Web of Science; 35 в неререферирани списания с научно рецензиране; 4 цитата в монографии и колективни томове. Гл. ас. Радиана Стайнова е участвала в авторските колективи на 4 учебника и 2 учебни помагала. Научните резултати са представени общо на 87 научни форума - 38 международни и 49 национални, като от тях 61 са съвместно със студенти и докторанти. Това е направило достойние на научните изследвания на широк кръг от научната общност. Тя е участвала в три научни проекта с национално и европейско финансиране, четири проекта финансирани от МУ-Пловдив, един проект финансиран от МУ-Плевен и два образователни проекта с европейско финансиране.

Приносният характер на научните разработки на гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф имат научно - теоретичен и научно - приложен характер и могат да се обобщят в следните основни направления:

Фармакоепидемиология и лекарствената безопасност (pharmacovigilance) при определени популационни групи и лекарствени продукти:

- Систематизирани са недостатъците на възприетите методики за проследяване на лекарствената безопасност при бременни жени, педиатрични и гериатрични пациенти, биологични лекарства, ваксини и лекарствени продукти от растителен произход и са очертани бъдещите насоки в развитието на лекарствената безопасност (фармаковижиланс).
- Очертани са задълженията и ролята на участниците в проследяване лекарствената безопасност на фона на регулаторната рамка в ЕС и България. Проучени са съществуващите възможности за директно докладване на нежелани лекарствени реакции от пациенти в България и Република Северна Македония. Обобщени са възможностите за докладване на нежеланите лекарствени реакции от страна на медицинските специалисти и българските пациенти при прилагане на разрешените в ЕС ваксини срещу COVID-19.

С научно-приложен характер са изводите от проучване на въздействието на ОТС продукти върху способността за шофиране и направената препоръка за въвеждане на предупредителни символи върху опаковката като минимизираща мярка; кохортното проучване при жени с гестационен диабет, лекувани с метформин, при които не са наблюдавани неблагоприятни ефекти при новородените.

Фармакоикономически проучвания при социалнозначими и ваксинопредотвратими заболявания:

- Извършен е мащабен, систематичен преглед на проучванията, отнасящи се до оценка на разходите и превенцията на гестационния захарен диабет.
- Обобщени са наличните икономическите доказателства за профилактика и лечение на рака на маточната шийка: профилактични стратегии като ваксинация срещу HPV и икономическата ефективност на заболяването.
- Анализът на провежданите в световен мащаб фармакоикономически проучвания, относно превенцията и лечението на COVID-19 са показали, че прилагането на ефективни ваксини довежда до намаляване на ресурсите, използвани за борба с пандемията.

Научно-приложен характер имат резултатите от фармакоикономическите изследвания, свързани с гестационния диабет, ранната диагностика и предотвратяване на възможните усложнения при деца, родени от майки с гестационен диабет.

Фармацевтични грижи и подходи за оптимизиране на лекарствената терапия при специфични групи пациенти и заболявания

- За първи път е направен систематичен анализ на ролята на клиничния фармацевт в управлението на рака на гърдата. Включването му в онкологичния екип е

показало намаляване на риска от лекарствени взаимодействия, подобро придържане към терапията и повишена информираност на пациентите.

- За първи път у нас е направен анализ на прилагането на концепцията за фармацевтична грижа при бременни и кърмещи жени.

Научно -приложен характер имат приносите, отнасящи се до оценка на бариерите за предоставяне на индивидуализирана фармацевтична грижа при бременни жени. Оценена е ефективността от прилагането на две различни лекарствени форми на витамин Д - маслен разтвор и микрокапсули – при жените, приемали микрокапсулираната форма се откроява по-добра ефективност и подобряване на метаболитния профил.

Фармацевтична регулация.

- Направен е детайлен анализ на процедурите за ранен достъп до пазара на нови лекарства в ЕС. Проведен е сравнителен анализ на лекарствените продукти под допълнително наблюдение на ЕМА и наличните на фармацевтичния пазар в България. Проведено е сравнително изследване на регулаторната рамка за аптеките в пет балкански държави - България, Гърция, Румъния, РС Македония и Турция.

Регулаторни аспекти, нутривижиланс и тенденции в употребата на хранителни добавки

- Анализирани са съществуващите национални системи в страните членки на ЕС за докладване на неблагоприятни ефекти при приема на хранителни добавки и необходимостта от хармонизирането им на европейско ниво.
- За първи път в България е проведено проучване, оценяващо употребата на хранителни добавки за намаляване на телесното тегло. Очертана е необходимостта от по-строги регулаторни мерки за доказване на безопасността им преди пускането на пазара. Водещите причини за прием са самостоятелно проучване в Интернет и препоръка от личен треньор или фитнес инструктор.

Приложение на етеричните масла в сферата на фармацевтичната и козметичната индустрия

- Проведено е първото за страната мащабно проучване оценяващо честотата на употреба на етерични масла сред българското общество.
- Извършен е задълбочен мета-анализ, отнасящ се до проучвания, свързани с биологичната активност и химичен състав на малко изследвания растителен вид *Salvia verticillata* (L.).

Рационална лекарствена употреба

- За първи път в страната е установена честотата на употреба на хормон-заместителна терапия с левотироксин сред еутироидни бременни жени - при 37,7% е предписван левотироксин. Изтъкната е необходимостта от преразглеждане на целесъобразността на прилагането на терапия с левотироксин при еутироидни бременни жени.
- Анализирани са данни за територията на България от 200 предписания на пациенти, лекувани от COVID-19 инфекция – установена е голяма честота на

предписване на антибиотици и др. лекарствени продукти с признаци на полипрагмазия.

Гестационен захарен диабет - ранен скрининг, превенция и фармакотерапевтични подходи

- Извършен е обстоен анализ на съвременните терапевтични възможности при лечението на гестационен захарен диабет и иновативните подходи за подобряване на управлението на гестационния диабет .
- Извършена е комплексна оценка на гестационния захарен диабет и тиреоидните нарушения при бременни чрез използването на плацентокини за ранен скрининг.
- Анализирана е връзката между тиреоидната дисфункция и гестационния диабет, както и изходът от бременността. Потвърдена е необходимостта от провеждане на ранен паралелен скрининг за гестационен захарен диабет и тиреоидна дисфункция.
- Установена е ролята и значението на маркери на плацентацията по отношение на ранна диагностика на най-често срещаните ендокринни нарушения в хода на бременността.

Оценка на монографичния труд

Кандидатката е представила авторски монографичен труд на тема „Фармацевтичната професия през 21-ви век: Положителна промяна за по-добро здравеопазване“; ISBN 978-619-7413-51-9, Издател: Арена Принт ЕООД, първо издание 2025 г. Монографичният труд е написан на 165 страници, онагледен с 29 фигури, 17 таблици и библиография, включваща над 300 литературни източника, повечето от които са от последните 5 години. Впечатление прави изключително доброто графично оформление и онагледяване на резултатите с оригинални фигури и таблици. Монографичният труд, структуриран в седем глави е посветен на изключително актуалния проблем през последните години - ролята на фармацевтите и техния принос в опазване на общественото здраве. Особен акцент е поставен върху разширяващата се роля на фармацевтите и насърчаването на подходяща лекарствена употреба и грижа, ориентирана към пациента. През години функциите на фармацевтите са се променяли, но пандемията от COVID-19 е показала изключително важната им роля на най-достъпни медицински специалисти за пациентите.

Направен е подробен преглед на фармацевтичните услуги с добавена стойност, които се предоставят на пациентите в различни страни по света като са представени основните фактори, които обосновават необходимостта от въвеждането им: застаряващо население, полипрагмазия, заплахи пред общественото здраве, нарастващи разходи. Авторката е отделила специално внимание на проведените в България проучвания за тенденциите в нагласите на фармацевтите за извършване на допълнителни фармацевтични услуги с добавена стойност. Проблемът с антимикробната резистентност е изключително важен за целия свят понастоящем. Представените добри практики показват възможностите, с които фармацевтите биха могли да допринесат за предотвратяването му. В главата от монографията, посветена на гериатричните пациенти са описани методи за оптимизиране на лекарствената терапия и идентифицирането на

потенциално неподходящи лекарства. Особено внимание е отделено на преконцепционната грижа за майчиното здраве и прилаганите фармацевтични услуги по време на бременност и постнаталните грижи и ролята на фармацевта. Тук авторката е приложила и собствени изследвания, тъй като тази тематика заема важно място в нейните научни интереси. В заключение са представени и препоръки за провеждане на кампании на национално ниво, което би повишило безопасността от прилагането на лекарства по време на бременност и кърмене. Последната глава е посветена на ролята на фармацевта в борбата с допинга в спорта и как фармацевтите могат да допринесат за опазване здравето на професионалните спортисти. В тази глава е отделено внимание и на едно ново направление за разширяване на фармацевтичните умения и компетенции – „спортна фармация“. Представен е опитът на различни страни по света в обучението по тази дисциплина и възможностите на фармацевтите като участници в допинг превенцията. Направена е препоръка по отношение на фармацевтичното образование да осигури необходимата подготовка, за да могат фармацевтите да консултират професионалните спортисти за избягване на непредумишлен допинг.

В заключение: монографичният труд е написан на добър професионален език, структуриран и онагледен добре, съдържа всеобхватна информация, допълнена със собствени изследвания. Със своята информативност би бил много полезен за голям кръг от изследователи, специалисти и цялото фармацевтично съсловие.

Учебно-методическа и преподавателска дейност

Гл. ас. Радиана Стайнова участва в преподаването на студенти по „Фармация“ на български и английски език по задължителните дисциплините "Социална фармация и фармацевтично законодателство", „Фармакоикономика“, „Фармацевтични грижи“, „История на фармацията“ и СИД „Клинична фармация и нови области във фармацевтичната практика“. Тя води практически упражнения, семинарни занятия и лекции, участва в семестриални изпити, колоквиуми, заверка на преддипломен стаж. Провежда и практически упражнения, лекции и колоквиуми със специализанти по „Организация и икономика на дистрибуторската и аптечната практика“. Участва в разработването и актуализирането на учебните програми, разработването на тестове, учебни помагала и презентации. Подготвя студенти за участие в ежегодното състезание „Стани болничен фармацевт“. През последните три учебни години има учебна натовареност над 660 часа годишно, значително надвишаващо изискването от 360 ч. Участвала е в издаването на две учебни ръководства - ръководство за практически упражнения по Фармацевтични грижи – на български и английски език и в издаването на 4 учебника за магистър-фармацевти. Тя е главен административен асистент и отговорник по учебната дейност на катедра по Организация и икономика на фармацията. Член е на комисията по академична етика към МУ-Пловдив. Университетската комисия по качество два пъти е присъдила на гл. ас. Радиана Стайнова грамота за най-добър преподавател. За участията си в различни научни форуми също е получавала награди.

Участие в авторитетни професионални организации, редколегии, рецензии и др.

Гл. ас. Радиана Стайнова е член на редица професионални организации: European Society of Clinical Pharmacy (ESCP), International Society for Pharmacoepidemiology,

International Society of Pharmacovigilance (ISoP), International Society of Gynecological Endocrinology (ISGE), БФС и др.

Била е многократно рецензент на публикации в редица авторитетни периодични издания (63 рецензии): Journal of Clinical Medicine, Healthcare, Integrated Pharmacy Research and Practice, Pharmacy, Clinical Interventions in Aging, BMC Pregnancy and Childbirth, Scientific Reports, Journal of Multidisciplinary Healthcare, Diabetes Metabolic Syndrome and Obesity: Targets and Therapy, International Journal of Women's Health и др.

Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки. Бих искала да споделя лични впечатления от кандидатката в настоящия конкурс. Познавам Радиана Стайнова още като отличен студент, по-късно и като асистент в катедрата, която ръководех. Тя се открояваше със своята активност, широки познания, задълбоченост, прецизност и напълно логично е показала завидно добри резултати в цялостното си академично развитие. Пожелавам ѝ със същия ентузиазъм да продължава напред.

Обща оценка за съответствието на кандидата спрямо минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ и специфичните за МУ – Пловдив изисквания за направление 7.3. Фармация, определени в Правилник за академично развитие в Медицински университет – Пловдив.

Кандидатката коректно е представила обобщената сравнителна таблица за изпълнение на минималните национални изисквания и изпълненията им според Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински Университет – Пловдив за професионално направление 7.3. Фармация. От представените количествени данни в таблицата се вижда пълно съответствие по отделните показатели и многократното надвишаване на някои от тях над минималните изисквания.

Сравнителна таблица на наукометричните показатели според изискванията на МУ-Пловдив и кандидата гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф

Група показатели	Задължителни минимални наукометрични показатели на МУ-Пловдив за направление 7.3. Фармация	Гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф
А	50	50
В	100	100
Г	210	591,3
Д	300	3225
Е	50	214,5
Ж	560	1102,68
Общо: А - Ж	1270	4373,78

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като се съобразявам с критериите на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му, Минималните изисквания по чл.2б, ал. 2 и 3, Правилника за академичното развитие в Медицински университет – Пловдив, раздел IV и Задължителните минимални наукометрични показатели за направление 7.3. Фармация считам, че има пълно съответствие на изискванията и представените за конкурса документи и доказателства от кандидатката гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф: Придобила е ОНС „доктор“ по същата специалност на обявения конкурс – „Фармакоикономика и фармацевтична регулация“; има специалност по СДО „Организация и икономика на дистрибуторската и аптечната практика“; Има 10 години преподавателски опит, от които повече от 5 години като главен асистент; Представила е авторски монографичен труд и глава от колективен монографичен труд с международен авторски колектив.

Ето защо, заявявам убедено положителното си становище към кандидатурата на гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф в настоящия конкурс. Тя е изграден изследовател с широки научни интереси, изграден и ценен преподавател по специалността, има необходимия преподавателски опит и високи научни постижения и отговаря напълно на изискванията за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по специалността „Фармакоикономика и фармацевтична регулация“ за нуждите на преподаването в катедра „Организация и икономика на фармацията“ и убедено препоръчам на членовете на почитаемото Научно жури да вземат положително решение за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ от гл. ас. Радиана Атанасова Стайнова, дф.

Заличено на основание
Чл.5 §1, б.“В” Регламент (ЕС)2016/679

20.05.2025 г.

Рецензент:

Проф. Маргарита Касърова - Трайкова, дф